

SOJUSZE MIĘDZYNARODOWE

Laurze

SOJUSZE MIĘDZYNARODOWE

Andrzej Dybczyński

Recenzent:
dr hab. *Robert Kupiecki*

Redaktor prowadząca:
Anna Raciborska

Redakcja:
Anna Kaniewska
Marek Szczepaniak

Korekta:
Marek Szczepaniak

Projekt okładki:
Katarzyna Juras

Copyright © 2014 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Praca naukowa finansowana ze środków budżetowych na naukę
w latach 2010–2013 jako projekt badawczy „Sojusze międzynarodowe”
(N N116 339939)

ISBN 978-83-7383-686-0

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: Wrocławska Drukarnia Naukowa PAN Sp. z o.o., Wrocław

SPIS TREŚCI

Podziękowania	11
ROZDZIAŁ 1	
Sojusze jako przedmiot badań internacjologii – wprowadzenie	13
1. Znaczenie sojuszy w badaniach internacjologicznych	13
2. Cel i struktura książki	24
3. Pojęcie teorii	30
4. Zagadnienia metodologiczne	38
5. Stan badań i literatura przedmiotu	46
ROZDZIAŁ 2	
Pojęcie sojuszu	56
1. Definicja sojuszu	56
Przegląd istniejących definicji	58
Uniwersalna definicja sojuszu	67
Ocena definicji	83
Aspekt morfologiczny	83
Aspekt metodologiczny	84
Aspekt zdroworozsądkowy	89
2. Pojęcia pokrewne	91
Synonimy	92
Terminy odrębne	92
Elementy siatki kategorialnej	94
3. Typologie sojuszy	100
Typologie częściowe	101
Dybczyńskiego ogólna typologia sojuszy	116
ROZDZIAŁ 3	
Powstawanie sojuszy	120
1. Kondycja środowiska międzynarodowego	122
2. Mechanizmy powstawania sojuszy	128
Wewnątrzpaństwowe źródła zawierania sojuszy	129
Mechanizm 1: sojusz jako kompensacja praktycznego braku zasobów	136

Mechanizm 2: sojusz jako kompensacja problemów polityki wewnętrznej	137
Wewnątrzsojusznicze źródła zawierania sojuszy	140
Motywy zachowań ograniczających	142
Unikanie uwikłania	142
Zawężenie opcji	144
Ograniczenie konfliktu	146
Narzędzia ograniczania	148
Skuteczność ograniczania	152
Znajomość celów polityki zagranicznej i intencji ograniczanego	152
Spójność elit politycznych ograniczającego	152
Waga interesów ograniczającego	153
System kar i nagród	153
System instytucjonalny	154
Skuteczna strategia	154
Strukturalne źródła zawierania sojuszy	155
Przylączenie	156
Przylączenie ofensywne	158
Przylączenie defensywne	160
Równoważenie	162
Motywy równoważenia	162
Przedmiot równoważenia	164
Kryteria różnicujące	171
3. Zmienne determinujące powstawanie sojuszy	176
Wybór sojuszu	177
Potencjał aktora	177
Stabilność aktora	177
Dostępność alternatyw	178
Wiarygodność partnerów	179
Poziom zagrożenia	182
Mechanizm formowania sojuszu	184
Potencjał aktora	184
Dostępność alternatyw	185
Prawdopodobieństwo wybuchu wojny	186
Bliskość geograficzna	186
Zbieżność interesów	187

ROZDZIAŁ 4

Funkcjonowanie sojuszy	188
1. Dystrybucja wpływów w sojuszu	189
Wpływ partnerów słabszych	189
Dylemat sojuszniczy	196
Pomoc zagraniczna	200
Penetracja	204

2. Spójność i efektywność sojuszu	212
Modele	214
Model 1: Zobowiązania jako wskaźnik spójności.	214
Model 2: Zmienne poziomy zagrożień	216
Model 3: Intencje a spójność	218
Zmienne	222
Zagrożenie.	222
Mechanizmy decyzyjne	224
Potencjał	226
Czas trwania sojuszu.	227
Wielkość sojuszu	228
Atuty specyficzne	230
Ideologia	231
3. Efekty istnienia sojuszu	235
Efekty środowiskowe	235
Równowaga sił.	236
Elementy semistrukturalne	244
Efekty wewnętrzne	247
Sojusz a interesy	247
Sojusz a integracja	252

ROZDZIAŁ 5

Kres sojuszy	256
1. Przyczyny środowiskowe	258
Zmniejszenie lub zanik zagrożenia zewnętrznego.	258
Zanik cech sojuszu	262
Przekształcanie w reżim międzynarodowy	266
Pokonanie przeciwnika	269
Przegrana w konflikcie	270
Nowy problem międzynarodowy	271
Powstanie nowego sojuszu	272
Umasowienie odstraszania nuklearnego	273
Proliferacja technologii militarnej	274
Rozbrojenie międzynarodowe	274
2. Przyczyny wewnątrzsojusznicze	275
Dominacja mocarstwa	275
Nieprecyzyjne cele sojuszu	276
Rozbudowa składu sojuszu	277
Konflikt między członkami sojuszu.	278
Opuszczenie sojuszu przez kluczowego członka	279
3. Przyczyny wewnątrzpaństwowe.	280
Reinterpretacja interesu narodowego	280
Zmiana elity rządzącej	282
Utrata suwerenności przez członka sojuszu	283

ROZDZIAŁ 6

Zakończenie i krytyka	286
1. Ogólna teoria sojuszy	288
2. Krytyka	289
Defekty ogólnej teorii sojuszy	289
Defekty monografii	298
 Bibliografia	 308
 Indeks nazwisk	 328
 Indeks rzeczowy	 335